

Voditelj bosanskih muslimanov umrl

Dogodki ob smrti in pogreb g. ministra

Globoko je odjeknila 29. junija in vzburila po vsej državi veliko žalost vest, da je podlegel v beograjskem hotelu srčni kapi prometni minister dr. Mehmed Spaho, voditelj bosanskih muslimanov in drugi podpredsednik JRZ.

Rajni se je vrnil pred kratkim s 14 dnevnega potovanja po Nemčiji. V Beogradu je ostal samo dva dni, nakar se je odpeljal v Sarajevo, da bi se odpočil v krogu svoje družine, na kateri je visel z vsem srcem. Ko je zvedel, da sta v Beogradu predsednik vlade Dragiša Cvetković in predsednik senata dr. Anton Korošec, je odpotoval zopet v prestolnico na razgovor s svojima najljubšima prijateljema. V Beogradu je stanoval od leta 1935 v hotelu »Srpski kralj«. Tik pred smrtjo je govoril iz hotela telefonično s svojo ženo, svojima sinoma ter hčerko. Po razgovoru z ženo in otroci se je podal v kopalnico, kjer ga je zadela srčna kap.

Vest o nenadni smrti prometnega ministra se je z bliskavico razširila po prestolnici. Kmalu po smrti je bil v hotelu ministrski predsednik z dr. Korošcem ter več ministri in zastopniki strank, ki so truplo rajnega med prvimi počastili. Ministrski predsednik je izjavil častnikarjem: »Smrt Spahe pomeni za državo težko zgubo. Rajni je bil politik širokega obzorja. Z njegovo smrtjo zgubimo zelo veliko z ozirom na utrditev splošnih razmer v državi.«

Truplo je ostalo dopoldne 29. junija v hotelski sobi. Vlada je imela med tem žalno sejo, na kateri so sklenili, da bo blagopokojni pokopan na državne stroške. Ob 18.30 so prepeljali krsto v vagon posebnega vlaka, kateri je odpeljal v Sarajevo. Na kolodvoru so se poslovili od priljubljenega ministra: predsednik vlade z ministri, predsednik senata in zbornice, zastopniki JRZ, vojske, mesta Beograda, diplomati ter zastopstva uradništva.

Posebni vlak je postal na vseh večjih postajah po Bosni, da je bila muslimanom dana prilika, posloviti se od svojega priljubljenega voditelja. Vzdržali so ga od Višegrada pa do Sarajeva, kjer je vozil posebni vlak s posmrtnimi ostanki dr. M. Spaha, so delale špalir velike množice ljudstva. Posebni vlak je privozil v Sarajevo 30. junija krog ene popoldne. Na postaji so bili zbrani člani vlade s predsednikom Cvetkovićem na čelu. Pogreba sta se udeležila tudi slovenska ministra dr. Miha Krek in Franc Snoj. Krsto s truplom rajnega so dvignili iz vagona senatorji in poslanci. Pogrebne molitve je opravil najvišji muslimanski duhovnik Besim Spaho, brat rajnega. Zatem se je poslovil s lepim govorom od pokojnega prometnega ministra in drugega podpredsednika JRZ predsednik vlade in notranji minister Dragiša Cvetković. Sledilo je še več govorov bosanskih odličnikov, nakar so odnesli krsto po muslimanskem običaju menjaže številni najbolj odlični meščani. Ker je bil dr. Spaho muslimanski odličnik, so ga nosili z dvignjenimi rokami. Pokojnega dr. Spaha so pokopali v grobnici jugoslovanskih muslimanskih prvakov.

Iz življenja in delovanja rajnega

Prometni minister dr. Spaho se je rodil 3. marca 1883 v Sarajevu, kjer je tudi končal srednjo šolo. Študiral je pravo na Dunaju in dosegel doktorat iz te vede. Po povratku v domovino je bil nekaj časa odvetnik. Leta 1910 je bil imenovan za tajnika bosansko-hercegovske Trgovske in obrtne zbornice. Kmalu potem je prišel v sarajevski mestni svet in deželni zbor. Po prevratu je bil že v prvi vladi Stojana Protiča 20. decembra 1918 minister za šume in rudnike. Ko je Protič odstopil, se je posvetil Spaho organizaciji jugoslovanske muslimanske stranke. Marca 1921 ga najdemo kot trgovskega ministra v Pašičevi vladi. V tem letu je stopil na čelo muslimanskega ljudskega gibanja. Od julija do novembra 1924 je bil v Davidovičevi vladi finančni minister. Od aprila do julija 1927 je vršil v Vukičevićevi vladi posle trgovskega ministra. V službi prometnega ministra si je pridobil rajni neveljave zasluge za veliko zboljšanje in moderniziranje našega prometa.

Po krščanskem sveiu

Kongres Kristusa Kralja v Ljubljani se nam časovno vedno bolj približuje. S tem se svojemu koncu tudi bližajo priprave, ki se morajo v zadnjem času pospešiti. Vsem udeležencem kongresa je prometno ministrstvo dovolilo polovično voznino. Udeleženci kongresa morajo pred odhodom kupiti celo železniško vozovnico in železniški obrazec K-13 na podlagi kongresne legitimacije. Kupljena cela vozovnica velja za brezplačen povratek s potrdilom kongresnega odbora o udeležbi lastnika vozovnice na kongresu v Ljubljani. Naj se iz posebnih krajev organizirajo skupine tistih, ki se bodo udeležili, zlasti mladinske skupine. Če kaže inozemstvo toliko zanimanja

za ljubljanski kongres, moramo Slovenci storiti vse, da bo kongres na višini, bodisi kar se tiče naše udeležbe, bodisi kar dostaje prireditve same. Zabeležbe je vredno, da je štiri dni po ljubljanskem kongresu sklican v Moskvo kongres brezbožnikov. Na obeh kongresih se bo govorilo v slovanskem jeziku: v Moskvi proti Bogu in Kristusu, v Ljubljani pa v proslavo Kristusa Kralja. Storimo vse, da bo naš glas v Ljubljani močnejši in prodornejši. Sveti in blaženi princi za kongres Kristusa Kralja s pazljivo naklonjenostjo ter je bil svet svojega delegata na ljubljanskem kongresu poljskega primasa kardinala Avgusta Hlonda, ki se je Slovencem

Žrtve kuge v Indiji

Iz Alahabada poročajo, da je kuga v vaseh okoli Benaresa zahtevala štiri tisoč mrtvih. To je največje število mrtvih, ki so jih v zadnjih letih zaradi nalezljivih bolezni imeli v pokrajini Indije.

Italijanski naseljenci v Abesiniji

Iz Rima poročajo, da so prispeli prvi italijanski naseljenci letošnjega leta v Abesinijo. Gre za tri sto naseljencev iz Apulije, ki so se naselili v bližini glavnega mesta Adis Abebe, na državnih posestvih Oleta in Bisciutu. Oletta je vzorna farma v Abesiniji. Leži v izredno rodovitnem ozemlju, ki je tudi klimatično ugodno za Evropece južnega tipa. Drugi del apulskih naseljencev se je ustavil v Asbi

V mrežah greha

Ne! Ne! Ne! Štefan je čutil, da dalje ne bo mogel vzdržati. Tako je bil zmešan, da vprašan sploh ni razumel. Bal se je, da se mu bo zmešalo in bo začel divjati. Ves poten in popolnoma izčrpan je imel samo eno željo: da bi Skanlona dobil v roke in ga raztrgal. Skanlon! Skanlon! Skanlon! Že ime samo se mu je zdelo podobno strupenemu črvu, ki leze na glavo svoje žrtve in skuša priti v notranjost, da bi se ovil okrog srca. Še dolgo potem mu je zvenelo v ušesih to ime. In ko je v dolgih nočeh brez spanca ležal v svoji celici, je natančno videl pred seboj odvetnikove izbuljene zvite oči in njegova neusmiljena, ozka usta.

Naslednjega dne je bil veliki četrtek. Mati in Alojzija sta pred začetkom razprave šli v neko poljsko cerkev in sta goreče molili. Skrušeno sta klečali pred križem. Pogled na trpečega Zveličarja ju je nekoliko potolažil in jima vlival upanje. Kristus, ki je toliko trpel, bo gotovo usmiljen do ubogega Štefana.

Ker je predsednik Harris prejšnji dan sporočil, da bodo ta dan govorili državni pravdnik in zagovornik, nakar bo izrečena sodba, je bilo v dvorani še več ljudi ko prejšnje dni. Mnogi so morali na hodniku ostati.

Prvi je nastopil državni pravdnik. Hladno, neusmiljeno je govoril obrnjen k porotnikom.

»Gospodje, ta zgodba ni nova, marveč stara ko človeštvo. Obtoženec je suženj svojih strasti, obto-

ženka pa mlado, razmeroma zelo izobraženo dekle. Poleg tega je nečimrna, sebična in ima pred očmi edini cilj, da zadosti svoji nečimrnosti. Za to žrtvuje vse in vsakogar. Ta dva imenujeta razmerje, ki je vladalo med njima, »ljubezen« in tako ga naziva tudi plehko slovstvo. Toda jaz pravim, da je to umazana čutnost.

Ta dva sta živela v grešnem ljubavnem razmerju, namesto da bi se poročila. To razmerje ju je privedlo tako daleč, da sta v tretjem človeku videla svojega nasprotnika, ki se ga je treba rešiti. Sklenila sta, da ga bosta ubila.

Dekle je zvalilo Kazimira v gozd in se tam začelo z njim igrati. Fant je prišel za njima in je Kazimira z njegovim samokresom ustrelil. Glejte zvitost! Zločinca sta računala na to, da bo svet mislil, da se je Kazimir sam ubil. Toda usoda jima ni bila naklonjena.

Fant ni dobro zadel. Ko je videl, da Kazimir ni mrtev, se je zbal in zbežal. Obtoženka je bila bolj odločna. Pobrala je samokres, ki ga je bil fant odvrnil, in je začela streljati. Nato je vrgla samokres na tla poleg trupla in tekla za Štefanom.

Morda boste rekli, da je ta zločin pregrozen, da bi ga moglo tako mlado, nežno dekle izvršiti. Res. Toda ona ga je vendar izvršila. Morda vas bodo prosili, da bi bili usmiljeni, ker je mlada in ker je bila — kakor je izjavil zdravnik — v takem dušnem razpoloženju, da ni vedela, kaj dela. Ne dajte se pre-

priljubil kot papežev zastopnik na evharestičnem kongresu v Ljubljani.

Črnski škofje. V mislih so nam ne tuje-rodni škofje, ki delajo kot misijonarji med zamorci, marveč škofje zamorskega rodu. V zadnjih letih prevladuje v Vatikanu stremiljenje, da se dušnopastirska mesta v misijonskih deželah čim največ izpolnijo z domačini duhovniki. Tako je papež Pij XI. imenoval v misijonskih pokrajinah 19 škofov-domačinov, in sicer 8 Indijcev, 3 Anamičane, 4 Kitajce, 2 Japonca, 1 Abesinca in 1 duhovnika z otoka Ceylona (južno od Indije). Sedanji papež Pij XII. pa je nedavno imenoval dva črnska domača duhovnika kot škofa. Prvi je monsignor Ignacij Hamarosandratana, ki mu je poverjen novi apostolski vikariat Mariamarivo na otoku Madagaskar (vzhodno od južne Afrike v indijskem morju). Drugi pa je monsignor Jožef Kivanuka, duhovnik zamorskega plemena Bantu, ki je nekdanj slovelo po svoji krvoločni divjosti. Duhovnik Kivanuka je postavljen za škofa v novo ustanovljenem apostolskem vikariatu Masaka v Ugandi (na vzhodni strani srednje Afrike). To sta prva dva škofa črnskega rodu. S tem je priznana enakopravnost črnske rase z drugimi in dejansko zavržen krivi nauk nemških narodnih socialistov o manjvrednosti nekaterih človeških ras.

Novice

Osebnostne resti

Letošnji gospodje novomašniki, datumi primicij in pridigarji: Balažič Matija, dne 16. julija, Hotiza, župnik Zdravec Matija; Božič Božidar, 23. julij, Celje, kaplan Poš Franc; Drevenšek Franc, 16. julij, Sv. Lovrenc na Dravskem polju, p. Gabrijel Planinšek; Erjavec Janez, 16. julij, Murska Sobota, kaplan Čergulj Stefan; Gjurčan Jožef, 23. julij, Turnišče, župni upravitelj Kolenc Ivan; Gutman Jožef, 30. julij, Bogojina, župnik Horvat Franc; Prah Maks, 23. julij, Podčetrtek, prof. dr. Anton Trstenjak; Grešak Mihael, 16. julij, Maribor, ravnatelj Hrastelj Franc; Zagradnik Franc, 30. julij, Nova Štifta, ravnatelj Rihter Jakob; Žel Karel, 16. julij, Sv. Jakob, dekan Fran Gomilšek.

Čestdesetletni jubilej g. ravnatelja Rado Kala. V minulem tednu je obhajal 60 letnico g. inž. Rado Lah, ravnatelj banovinske kmet. šole v št. Jurju ob juž. žel. Pred prevratom je bil poklican za tajnika Kraet. družbe v Ljubljano. Pozneje je bil ravnatelj družbe ter urednik »Kmetovalca«. Pri Kmet. družbi je bil od njenih

sedanjih gospodarjev kljub vsem zmožnostim ter vztrajnemu delu upokojen l. 1932. Naši voditelji so povzročeno mu krivico delno popravili z imenovanjem za ravnatelja na Kmet. šoli v št. Jurju, kjer je kljub šestim križem z vsemi močmi na delu, da nam vzgoji za sedanje težavne razmere dovolj izobraženi naraščaj naših kmečkih gospodarjev. Zaslužnemu in delavnemu jubilaru naše častitke!

Takih korenin je zelo malo! V znani božjepotni župniji na Sladki gori je obhajal zadnje dni 99 letnico Jakob Kidrič, prevžitkar v Mestinju 39. Rodom je od Sv. Križa pri Rogaški Slatini in je imel dve ženi. S prvo Frančiško Jecl se mu je rodilo pet otrok, od katerih živita dva. Druga žena mu je bila 31 letna Roza Sinko, s katero ni imel otrok in ji je bil krstni boter. Izredna slovenska korenina je bil šest

Proti trdi stolici in zlati žili, združeni z navalom krvi, utripanjem srca in glavobolom, je naravn »Franz-Josefov« grenka voda že od davnine preizkušeno domače sredstvo. Prava »Franz-Josefova« voda milo učinkuje in sigurno otvarja, a vrhu tega tudi v zastarelih primerih ne odreče.

Ogl. reg. S. br. 30.474/35.

let župan občine Sladka gora in se dobro spominja petih župnikov, kateri so bili dušni pastirji na Sladki gori. Devetindevetdesetletni Kidrič upa, da bo dočkal stoletnico, kar mu iz srca želi vsa župnija Sladka gora in tudi »Slov. gospodar«.

100 let stara Ljubljanka umrla. Za svoj stoti god je umrla v Ljubljani v mestnem zavetišču za onemogle Marija Petrič. Rodila se je 9. V. 1840 v Sp. Planini in se je preselila v Ljubljano pred mnogimi desetletji. Preživljala se je s šivanjem in s tem, da je jemala dijakke na stanovanje. Samska M. Petrič je bila najstarejša Ljubljanka in najbrž tudi najstarejša ženska v Sloveniji. Svetila ji večna luč!

Nesreče

Od viharja prevrnjena lestva pokopala pod seboj tri dekleta. V Trubarjevi ulici v Mariboru pred protestantsko cerkvijo so obirale tri dekleta lipovo cvetje. Stale so na dolgi lestvi, katera je bila prislonjena k vejam. Močan vihar je lestvo prevrnil in tri dekleta je lestva pokopala pod seboj. Najgloblje, in sicer 10 metrov, je padla Erna Grobin, ki si je prebila lobanjo in je obležala nezavestna. Grobinovo so prepekljali v bolnišnico. Njeni tovarišici sta dobili le lažje poškodbe.

V zadnjem trenutku rešen. V kopališču na Mariborskem otoku je prijel v velikem bazenu krč trgovskega pomočnika Stanka Murkl, ki je zginil pod vodo. K sreči so njegovi zgin opazili ter so ga rešili v zadnjem trenutku in so ga spravili z umetnim dihanjem k zavesti.

Pri padcu z motorja si zlomil nogo. Z motornega kolesa je padel 62 letni trgovec Jožef Vrecel s Pobrežja pri Mariboru in si je zlomil desno nogo. Ponesrečenega so oddali v mariborsko bolnišnico.

Podlegel nalomu hrbtnice. Jožef Pučko, posetnik in čevljarski mojster od Sv. Trojice v Slov. goricah, je padel s kolesa in si je nalomil hrbtnico. Prepeljali so ga v

motiti! Sicer je res mlada, a vendar toliko stara, da bi morala vedeti, kaj dela.

Sedaj pa glejmo obtoženca. Njegova krivda je večja, ker je zločin zasnoval in Nino prisilil, da je izvršila vse predpriprave. Dokazati je hotel, da je bil odsoten, a ni pomislil na to, da ga bo vkljub previdnosti kdo videl, kar se je v resnici zgodilo. Po izpovedi raznih prič se je usodno dejanje izvršilo v tistem času, ko je obtoženec bil zapustil gostilno z izgovorom, da gre k obedu. Fant je zelo pretkano zasnoval vso stvar. Šel je na stanovanje, da ga je gospodinja videla. Zvečer je bil pri žrebanju, dasi prej ni hodil v tisto gostilno. Zakaj? Da bi imel priče za svojo odsotnost. S Petrom je popival. Pred odhodom mu je rekel: »Peter, ne pozabi, da sem bil tu. Koliko je ura?« Potem je baje šel domov.

Gospodje, obtoženca sta v enaki meri kriva. In jaz vas prosim v imenu zakona, pravičnosti, miru, prouglasite ju za kriva in izrecite nad njima sodbo, ki ju bo udarila z istim, kar sta sama izvršila.

Za državnim tožilecem je nastopil Skanlon. Samozavestno je začel:

»Kdo je ubil Kazimira Pavloniša? Tisti, ki ni imel vzrok za to, da bi se ga rešil. To je bil Kmicic. V Nino je bil zaljubljen. Bal se je, da ga bo Kazimir, ki je bil samostojen in premožen, izpodrinil. Da se to ne bi moglo zgoditi, je sklenil, da ga bo ubil. Upal je, da bo javnost proglasila Kazimira za samomorilca in to mu je dalo pogum. Vse je dobro premislil in pripravil. Oni petek je prišel v Pikerton. Morda res

samo zato, da bi obiskal Nino. Stvari so se drugače zasukale. Na ulici je zagledal Nino v družbi svojega tekmeča. Skrival je šel za njima. Videl je, da sta šla na isto mesto, kjer je on bil prebil toliko veselih ur v dekletovi družbi. Hitel je za njima. V grmu se je skril in ju opazoval. Ko je Kazimir iztegnil roke po Nino, se več ni mogel premagati. Potegnil je Kazimirov samokres, ki ga je bil že prej ukradel, in sprožil. Ni dobro zadel. Še drugič in tretjič je ustrelil. Kazimir se je zvrnil po tleh kakor da bi bil mrtev. Dlani je imel prestreljene. Mnenja o samomoru je konec. Fant se je ustrašil posledic svojega dejanja. Da bi se rešil, je z revolverjem v roki prisilil Nino, da je stopila k na pol mrtvemu Kazimiru, da bi jo ranjenec videl in bi mislil, da ga je ona ustrelila. Samokres je vrgel poleg žrtve na tla. Zvečer je prisilil ubogo deklico, da je šla na kraj zločina gledat, ali je Kazimir mrtev. Nina se je vrnila in mu sporočila, da Kazimir še živi. Nato jo ponoči sam šel k umirajočemu, da bi mu z njegovo lastno britvijo, ki jo je prav tako ukradel v kopalnici, končal življenje. Ko je stopil k ranjencu, se je ta za hip zavedel in vprašal: »Kdo je?« Morilec se je sklonil nad njega in mu rekel: »Jaz sem, Nina. In sedaj te končam!« Nato je v resnici storil žalostno delo. Ali si morete predstaviti kaj bolj nečloveškega?

Sedaj pa glejte to ubogo deklico! Uničili so njeno dobro ime, dali jo v zobe javnosti, ne da bi to zaslužila. Zakaj bi naj umorila Kazimira? Njen dobrotnik je bil. Ljubil jo je in zaprosil za ženo. Ali so

Lattoriji pri Diredavi. Lastnik obeh imenovanih državnih posestev je bil prej abesinski neguš, druga posestva pa sta izkoriščala abesinska poslanika v Londonu Martin in Tecla Havariate.

Največje orgle na svetu

Štefanska cerkev v Požunu ima največje orgle sveta. Imajo 206 registrov, ki so porazdeljeni na pet orgel. Na vsake je moči igrati posebej in vseh pet spet lahko hkrati zabuč. Poglavitne, epistelske in evangeljske orgle so nameščene na podstavku srednje, oziroma stranskih ladij. Baročne orgle so skoraj 90 m oddaljene od poglavitnih orgel. Iz obokov pod kupolo donijo »vnebohodne« orgle. Vseh 206 registrov vsebuje 16.105 piščal.